

Разовій Спеціалізованій вченій раді
ДФ 41.085.004 у Одеській
державній академії будівництва
та архітектури

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора економічних наук, професора, проректора з
наукової та інноваційної діяльності Київського національного
університету технологій та дизайну
Ганущак-Єфіменко Людмили Михайлівни
на дисертаційну роботу
Жидкова Олексія Івановича
«Управління інноваційним розвитком економічного потенціалу
сервісних підприємств на маркетингових засадах»,
подану на здобуття наукового ступеню доктора філософії
за спеціальністю 076 - Підприємництво, торгівля та біржова діяльність**

Актуальність теми дослідження Неоднозначність новітніх вимог ринку, техніко-технологічні зміни, спричинені цифровізацією та інтелектуалізацією у традиційних видах економічної діяльності порушує питання щодо формування наукового інструментарію ринкової адаптації, забезпечення, підвищення та утримання належного рівня розвитку економічного потенціалу сервісних підприємств на маркетингових засадах. Конкурентна позиція сервісних підприємств у ракурсі цифрової трансформації промисловості потребує нових інноваційних маркетингових підходів і видозміни основоположних принципів та методів забезпечення розвитку наявного економічного потенціалу.

Зазначені аргументи визначають дисертаційну роботу О.І. Жидкова як актуальну та своєчасну, спрямовану на розв'язання важливого науково-прикладного завдання щодо ефективного управління інноваційним розвитком економічного потенціалу сервісних підприємств на маркетингових засадах.

Зв'язок з науковими програмами, темами. Дисертаційну роботу виконано в Одеській державній академії будівництва та архітектури в межах науково-дослідних робіт кафедри менеджменту і маркетингу: «Ефективний розвиток виробничо-господарської діяльності підприємств трансформаційної економіки (за видами економічної діяльності)» (номер державної реєстрації – 0108U010760); «Інноваційні складові розвитку маркетингу та менеджменту на підприємствах сфери будівництва» (номер державної реєстрації – 0121U111318). Результати досліджень здобувача, які висвітлені у темі,

полягають у розробленні науково-методичного забезпечення щодо оцінки економічного потенціалу підприємства, система якого включає характеристики: результативності (оцінка економічної ефективності виробничо-господарської діяльності, ступеню досягнення цілей, рівня задоволення потреб споживачів, прихильності через частоту повторного надання послуг клієнтам; аналітичності (факторний кореляційний та регресивний аналізи для кількісного виміру впливу окремих факторів на спроможність досягнення цілей сервісним підприємством); рейтингової експертизи (встановлення рейтингу підприємства на основі комплексної експертної оцінки, що враховує вагу кожного чинника сукупного економічного потенціалу); аналогічності (оцінка економічного потенціалу в порівнянні з основними конкурентами). Участь автора підтверджується його зазначенням у списку виконавців.

Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукові положення, висновки та рекомендації, викладені у дисертаційній роботі є достатньо обґрунтованими, мають глибокий науковий зміст та суттєве значення для розвитку економічної науки. Отримані наукові результати – достовірні і базуються на проведених дослідженнях теоретичного та емпіричного змісту. Сформульована мета відповідає темі дослідження, а об'єкт і предмет – науково-методичним вимогам.

Науковий виклад змісту дисертації визначається поєднанням мети, завдань, наукової новизни та висновків. Загалом представлена дисертаційна робота є логічним, структурованим та завершеним науковим дослідженням. Її упорядкованість підтверджує системність процесу дослідження, що дозволило розв'язати поставлене науково-прикладне завдання щодо управління інноваційним розвитком економічного потенціалу сервісних підприємств на маркетингових засадах. В основу наукового дослідження з позицій теоретичного підґрунтя закладено праці вітчизняних та зарубіжних учених щодо управління інноваційним розвитком економічного потенціалу сервісних підприємств. Автором вивчено, проаналізовано та застосовано матеріали національних міністерств і відомств, статистичні та аналітичні дані державних і міжнародних організацій, дані звітності нішевих сервісних підприємств. Проведене дослідження ґрунтувалось на загальнонаукових та спеціальних методах зокрема: теоретичного узагальнення, аналізу і синтезу, історичного, абстрактно-логічного методів, діалектичного, формалізації, порівнянь, табличного, графічного, PEST-аналізу, SWOT-аналізу, аналізу конкурентних сил Портера та інші.

Дисертант дотримався академічної доброчесності та норм законодавства про авторське право, порушень яких, як і академічного плагіату, не виявлено. У дисертації наявні посилання на відповідні джерела, зазначені у списку використаних джерел, визначено особистий внесок автора в опублікованих у співавторстві працях.

Обґрунтованість наукових пропозицій автора, а також висновків і розроблених рекомендацій підтверджується їх апробацією на науково-практичних конференціях, публікаціями, актами впровадження на сервісних підприємствах.

Загалом усе зазначене дає підстави стверджувати, що дисертаційна робота характеризується високим ступенем обґрунтованості та достовірності.

Структура і зміст дисертаційної роботи. Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертаційна робота є цілісною, завершеною науковою працею. Її рукопис містить повний комплекс відповідних встановленим вимогам структурних елементів: анотацію, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки. Основний зміст роботи складає 251 сторінку друкованого тексту. У тексті дисертації розміщено 54 таблиці, 50 рисунків, 6 додатків, список використаних джерел з 172 найменувань. Дисертація збагачена логічними схемами, структурованими таблицями, графічними інтерпретаціями, які дозволяють комплексно сприймати проведені дослідження як деталізовану та узагальнену наукову працю.

Анотація дисертаційної роботи у повній мірі та обсязі відображає її структуру, розкриває отримані наукові результати та висновки, структуру та упорядковану логіку проведеного дослідження.

Вступ до дисертаційної роботи містить усі структурні елементи, у тому числі інформацію щодо практичної апробації результатів дослідження, а також особистий внесок автора у наукових працях, опублікованих у співавторстві.

У першому розділі «Теоретико-методичні засади управління інноваційним розвитком економічного потенціалу підприємств на маркетингових засадах» вирішено комплекс поставлених завдань, виконання яких дозволило сформулювати теоретичне підґрунтя для емпіричного дослідження. Зокрема у даному розділі: конкретизовано теоретичні основи щодо формування економічного потенціалу підприємства та його структурних елементів(підрозділ 1.1), методичні основи оцінювання рівня розвитку економічного потенціалу сервісного підприємства(підрозділ 1.2), а також особливостей управління інноваційним розвитком економічного потенціалу сервісного підприємства на маркетингових засадах(підрозділ 1.3).

У другому розділі «Моніторинг управління інноваційним розвитком сервісних підприємств на маркетингових засадах» аналізуванні присвячено такі завдання як: моніторинг сучасного стану розвитку сфери послуг в Україні(підрозділ 2.1), визначення та обґрунтування чинників впливу на управління інноваційним розвитком економічного потенціалу сервісних підприємств(підрозділ 2.2), проведення оцінювання управління інноваційним розвитком економічного потенціалу сервісних підприємств(підрозділ 2.3).

У третьому розділі «Концептуальні засади управління інноваційним розвитком економічного потенціалу сервісних підприємств на маркетингових засадах» містяться результати виконання поставлених завдань щодо формування концептуального підходу управління інноваційним розвитком економічного потенціалу сервісних підприємств на маркетингових засадах(підрозділ. 3.1), розробці інноваційної програми розвитку економічного потенціалу сервісних підприємств на маркетингових засадах(підрозділ 3.2), визначені напрямів реалізації інноваційної програми розвитку економічного потенціалу сервісних підприємств на маркетингових засадах(підрозділ. 3.3). Висновки, зроблені автором за результатами дослідження є змістовними і розкривають результати виконання поставлених завдань проведеного дослідження.

Загалом можна стверджувати, що представлена дисертаційна робота є завершеною та оригінальною, містить цінні наукові положення теоретичного та прикладного характеру, практичні пропозиції доведено до рівня практичного використання та апробовано на сервісних підприємствах.

Повнота відображення наукових положень дисертаційної роботи в опублікованих працях. Наукові положення дисертаційної роботи автором опубліковано у 11 наукових працях, з яких 5 статей у фахових виданнях України (індексуються наукометричною базою Index Copernicus), 1 стаття у науковому періодичному виданні інших держав, що індексується наукометричною базою Scopus, 1 публікація у колективній монографії, 4 тези доповідей у збірниках наукових конференцій. Кількість публікацій є достатньою для представлення дисертації до захисту.

Ознайомлення та детальний аналіз представлених наукових праць дав змогу стверджувати, що елементи наукової новизни, на яких позиціонується дисертація, у повній мірі викладено у статтях та тезах доповідей. Зміст публікацій, характеристика видань їх розміщення відповідають вимогам відображення наукових положень дисертаційної роботи. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, в дисертації використано лише авторські положення, які виокремлено у переліку публікацій.

Зазначене дає підстави стверджувати, що дисертаційна робота містить власне наукове бачення вирішення поставленого наукового-прикладного завдання та результати власного наукового дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів. Дисертаційна робота містить ряд сформульованих та обґрунтованих наукових положень, що мають теоретичну та практичну значущість. Найбільш вагомими науковими результатами вважаємо нижчезазначені:

вперше:

- введено трактування дефініції «управління інноваційним розвитком економічного потенціалу сервісних підприємств на маркетингових засадах» як управлінської діяльності, яка базується на системному використанні маркетингового інструментарію, спрямовану на формування і раціональне використання, оптимізацію структури та нарощування обсягів економічного потенціалу підприємства з метою визначення та задоволення ринкових потреб споживачів, підвищення конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта в умовах мінливого оточуючого середовища, а також забезпечення ефективності діяльності та сприяння досягненню стратегічних цілей компанії.

удосконалено:

- обґрунтування алгоритму процесу формування економічного потенціалу сервісного підприємства через послідовне виконання обґрунтованої авторської методики;

- науково-методичне забезпечення щодо оцінки економічного потенціалу підприємства, система якого включає набір якісних та кількісних характеристик;

- визначення дефініції «економічний потенціал підприємства» як певної спроможності, здатності задовольняти потреби суспільства, розвиватися у визначено напрямку, досягати поставлених соціально-економічних цілей, отримувати заплановані результати, підвищувати конкурентоспроможність за рахунок сформованої у певний момент часу сукупності структурованих ресурсів, які використовуються адекватно дії чинників зовнішнього середовища;

отримали подальший розвиток:

- обґрунтування об'єктивної необхідності постійного моніторингу та врахування сукупної дії чинників макроекономічного та мікроекономічного рівнів, що впливають на результативність управління інноваційним розвитком економічного потенціалу сервісного підприємства та до яких запропоновано відносити: політико-правові, інноваційно-інвестиційні, фінансово-економічні, кадрові;

– наукове обґрунтування доцільності впровадження інтеграційного управління інноваційним розвитком економічного потенціалу сервісного підприємства;

– пропозиції щодо удосконалення управління інноваційним розвитком економічного потенціалу сервісного підприємства на маркетингових засадах, як передумови забезпечення гнучкості та адаптації суб'єкту господарювання до впливу оточуючого середовища та досягненню ним стратегічних цілей.

Наукове та практичне значення результатів дослідження. Наукова значущість результатів дослідження полягає у розв'язанні важливого науково-прикладного завдання – управління інноваційного розвитку економічного потенціалу сервісних підприємств на маркетингових засадах. Теоретичні положення дисертації використовуються у навчальному процесі Одеської державної академії будівництва та архітектури в програмах навчальних дисциплін кафедри менеджменту і маркетингу.

Практичне значення отриманих у роботі результатів полягає у доведенні до рівня практичного застосування запропонованих науково-методичних рекомендацій щодо управління інноваційним розвитком економічного потенціалу сервісних підприємств на маркетингових засадах, що підтверджено відповідними довідками про впровадження сервісними підприємствами.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. В цілому, позитивно оцінюючи наукове та практичне значення наданої на опонування дисертаційної роботи, її результати мають певні дискусійні положення та окремі зауваження, які можуть бути обговорені під час захисту.

1. В розділі 1 автором наводиться досить влучне визначення дефініції «економічний потенціал підприємства» як певної спроможності, здатності задовольняти потреби суспільства, розвиватися у визначено напрямку, досягати поставлених соціально-економічних цілей, отримувати заплановані результати, підвищувати конкурентоспроможність за рахунок сформованої у певний момент часу сукупності структурованих ресурсів, які використовуються адекватно дії чинників зовнішнього середовища. Однак у науковій новизні з позиції набуття подальшого розвитку понятійного апарату теорії інноваційного управління зазначене трактування не обґрунтовано. Це дещо звужує обсяги наукового доробку дисертанта відповідно теоретично орієнтованого елементу поставленої мети щодо розвитку теоретичних положень управління інноваційним розвитком економічного потенціалу сервісних підприємств на маркетингових засадах.

2. Автором не достатньо аргументовано сутність та зміст опосередкованого управління інноваційного розвитку економічного

потенціалу (підрозділі 1.3). Доречно було б деталізованіше розкрити такий підхід та його застосування в діяльності сервісних підприємств, у тому числі, на маркетингових засадах.

3. Формуючи та розкриваючи доказову базу обґрунтувань (в розділах 2;3.) розробленого науково-методичного підходу щодо оцінки економічного потенціалу підприємства, здобувач приділяє увагу елементам та інструментарію оцінювання наявного потенціалу сервісних підприємств. Однак, потребує додаткового пояснення обрання експертних методів рейтингового оцінювання з зазначенням добірки експертів та встановленні рейтингів для досліджуваних підприємств.

4. Під час формування рекомендацій бажано було б деталізувати напрями управління інноваційним розвитком економічного потенціалу завдяки вдало сформованими здобувачем заходам підвищення рівня ринкової адаптивності у забезпеченні конкурентоспроможності сервісних підприємств на маркетингових засадах.

5. Дисертантом проведено чітку систематизацію рекомендованих заходів в програмі інноваційного розвитку економічного потенціалу сервісних підприємств, проте потребує пояснення, на який період розрахована запропонована програма та ким буде здійснено моніторинг і контроль за її виконанням.

6. У наведеному алгоритмі процесу формування економічного потенціалу сервісного підприємства здобувачем не конкретизовано ефекти саме для сервісних підприємств, які у повній мірі можуть бути отримані в майбутньому. З точки зору логічного викладення матеріалу та його аргументованості, бажано було б розкрити зміст кожного з ефектів в процесі формування а згодом і управління інноваційним розвитком економічного потенціалу сервісних підприємств.

Зазначені зауваження є предметом наукової дискусії і не знижують загального позитивного враження від дисертаційної роботи.

Загальні висновки. Дисертаційна робота на тему «Управління інноваційним розвитком економічного потенціалу сервісних підприємств на маркетингових засадах» є самостійною та завершеною працею, має наукову новизну та практичне значення, що підтверджено їх впровадженням. Актуальність теми дисертації, її обґрунтованість не викликає сумнівів. Зміст дисертаційної роботи у повному обсязі відповідає визначеній меті. Поставлені завдання повністю вирішено з використанням загальних та специфічних методів наукового дослідження. Наукові положення дисертації за результатами аналізу змісту роботи та представлених наукових праць,

дійсно належать автору. Порушення академічної доброчесності відсутні. Висновки аргументовані та обґрунтовані.

Робота відповідає спеціальності 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність та вимогам, викладеним у п. 9, 10, 11, 12 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06 березня 2019 р.

Зазначене дозволяє зробити висновок про те, що автор дисертаційної роботи – Жидков Олексій Іванович – заслуговує присудження їй наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 076 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, професор,
проректор з наукової
та інноваційної діяльності

Л.М. Ганущак-Єфіменко

